

UZASADNIENIE

Zmiana rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz. 187, z późn. zm.) ma na celu wprowadzenie pomocy w formie dofinansowania transportu zbóż i rzepaku do portów nadbałtyckich.

W wyniku agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę ograniczeniu uległ eksport zbóż z Ukrainy tradycyjnymi kanałami, tj. przez porty na Morzu Czarnym. Spowodowało to znaczący, nienotowany nigdy wcześniej, wzrost przewozu ukraińskich zbóż przez polską granicę. Nadmierny przywóz zbóż z Ukrainy destabilizuje krajowy rynek zbóż, szczególnie w regionach południowo-wschodniej Polski. W 2022 r. do Polski sprowadzono 3,27 mln ton zbóż ogółem, z czego 75% było sprowadzone z Ukrainy. Udział ukraińskiej pszenicy w imporcie pszenicy do Polski wyniósł 55%, natomiast kukurydzy aż 91%. Jednocześnie według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) zbiory pszenicy w 2022 r. były o 10% wyższe od zbiorów w 2021 r., a kukurydzy o 11% wyższe niż w 2021 r.

Wysokie krajowe zbiory, napływ zboża z Ukrainy oraz mniejszy popyt eksportowy na polskie zboże spowodowany m.in. konkurencją ze strony zboża rosyjskiego na rynkach zagranicznych doprowadziły do powstania znacznych nadwyżek zbóż w Polsce oraz presji na ceny ziarna, szczególnie w regionach południowo-wschodniej Polski. Sytuacja w związku z przywozem ziarna z Ukrainy jest napięta i budzi niepokoje wśród rolników.

Podjęmowane działania mające na celu intensyfikację wywozu zbóż z Polski, mimo że bardzo istotne w obecnej sytuacji, nie są wystarczające, ponieważ część ukraińskich zbóż pozostaje w Polsce, stanowiąc konkurencję dla ziarna krajowej produkcji. Jednocześnie utrudnienie dla eksportu zboża przez terminale portowe w Polsce stanowi znaczący obrót towarami pozarolniczymi (węgiel, drewno, rudy żelaza, drobnica). Możliwości eksportu są też ograniczane wysokimi kosztami transportu zbóż do portów. W przypadku krajowej kukurydzy na jej konkurencyjność w eksporcie negatywnie wpłynęły wysokie koszty suszenia.

Z dostępnych danych GUS wynika, że skup zbóż i rzepaku krajowej produkcji w sezonie 2022/2023 (od lipca do grudnia 2022 r.) jest mniejszy niż w analogicznym okresie sezonu ubiegłego, co przy wysokiej produkcji zbóż w 2022 r. nie pozwoli na upłynnienie nadwyżkowych ilości zboża zalegającego w magazynach zarówno rolników, jak i firm skupujących oraz przetwarzających zboże. Z informacji pozyskanych z rynku wynika, że zarówno firmy skupujące, jak i przetwórcy zbóż posiadają duże ilości nagromadzonych

zapasów, a znacząca część podmiotów obracających zbożem nie prowadzi skupu z uwagi na niski popyt ze strony importerów. Poza tym zboże z Ukrainy jest bardziej konkurencyjne cenowo od zboża krajowej produkcji i wypiera z rynku zboże krajowe.

Pomoc finansowa dla podmiotów skupujących, które realizują kontrakty eksportowe na eksport zbóż i rzepaku, mogłaby częściowo zrekompensować tym podmiotom straty spowodowane koniecznością sprzedaży zbóż i rzepaku poniżej kosztów skupu, dosuszenia i transportu do portu w celu realizacji kontraktów eksportowych.

Uwzględniając powyższe, w projekcie rozporządzenia proponuje się wprowadzenie nowych rodzajów pomocy w formie:

- 1) dofinansowania transportu zbóż i rzepaku do portów nadbałtyckich oraz
- 2) dopłat do oprocentowania kredytów bankowych.

Zgodnie z projektowanymi przepisami Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Agencja) będzie mogła udzielać pomocy:

- 1) producentowi zbóż lub rzepaku, któremu został nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności,
- 2) podmiotowi, który nabył od producentów rolnych zboża lub rzepak w celu dalszej odsprzedaży

– którym zagraża utrata płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy.

W projekcie proponuje się, aby pomoc była przyznawana w drodze decyzji kierownika biura powiatowego Agencji właściwego ze względu na miejsce zamieszkania podmiotu ubiegającego się o pomoc, na wniosek złożony do dnia 31 sierpnia 2023 r. W przypadku złożenia wniosku po dniu 31 sierpnia 2023 r. nie będzie wszczynane postępowanie w sprawie przyznania pomocy.

We wniosku o pomoc zgodnie z projektowanymi przepisami należy podać:

- 1) imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres producenta rolnego ubiegającego się o pomoc;
- 2) numer identyfikacyjny powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności (numer PESEL) oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP) ubiegającego się o pomoc, jeżeli został nadany, a w przypadku osób fizycznych nieposiadających numeru PESEL – numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość;

- 3) numer identyfikacyjny ubiegającego się o pomoc nadany w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, jeżeli został nadany;
- 4) oświadczenie ubiegającego się o pomoc o zagrożeniu utratą płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy.

Natomiast do wniosku należy dołączyć:

- 1) kopie faktur za usługi transportu zbóż i rzepaku do portów nadbałtyckich wraz z dokumentem potwierdzającym dostawę zbóż i rzepaku do portów nadbałtyckich, a w przypadku transportu własnego – oświadczenie dostawcy do portów nadbałtyckich o koszcie transportu wraz z podaniem trasy przejazdu, liczby kilometrów i numeru rejestracyjnego pojazdu oraz dokument potwierdzający dostawę zbóż i rzepaku do portów nadbałtyckich;
- 2) w przypadku podmiotów, o których mowa w § 13zu ust. 1 pkt 2, również kopie faktur potwierdzających nabycie zbóż lub rzepaku od ich producentów.

W projekcie rozporządzenia proponuje się, aby wysokość pomocy była ustalana jako iloczyn stawki pomocy i liczby ton zboża lub rzepaku przewiezionego do portów nadbałtyckich od dnia 1 lutego 2023 r. do dnia 31 lipca 2023 r.

Jednocześnie proponuje się, aby wysokość stawki pomocy była zróżnicowana w zależności od odległości od portów nadbałtyckich i wynosiła za tonę zboża lub rzepaku przewiezionych z:

- 1) województwa warmińsko-mazurskiego, pomorskiego i zachodniopomorskiego – 100 zł;
- 2) województwa: lubuskiego, wielkopolskiego, kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, mazowieckiego i podlaskiego – 150 zł;
- 3) województwa lubelskiego, podkarpackiego, małopolskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, opolskiego i dolnośląskiego – 200 zł.

Ponadto zgodnie z projektowanymi przepisami Agencja będzie mogła udzielać pomocy finansowej w postaci dopłat do oprocentowania kredytów zaciągniętych przez producentów rolnych, którym zagraża utrata płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy.

Zgodnie z projektowanymi przepisami pomoc będzie polegała na stosowaniu przez okres nie dłuższy niż 36 miesięcy dopłat do oprocentowania kredytów bankowych na utrzymanie

płynności finansowej zaciągniętych do dnia 31 grudnia 2023 r., przy czym kwoty kredytów bankowych dla producenta rolnego objętego pomocą nie mogą przekroczyć kwoty 100 000 zł.

Oprocentowanie kredytów bankowych może być zmienne i nie może wynosić więcej niż stopa referencyjna WIBOR ustalana dla pożyczek na rynku międzybankowym udzielanych na okres 3 miesięcy (WIBOR 3M), zaokrąglona do drugiego miejsca po przecinku i powiększona nie więcej niż o 3 punkty procentowe.

Przy ustalaniu wysokości oprocentowania będzie stosowana stopa referencyjna WIBOR 3M, ogłaszana na ostatni dzień roboczy drugiego miesiąca kwartału, która podlega zmianom w okresie kredytowania zgodnie z wysokością stopy referencyjnej WIBOR 3M ogłaszanej w ostatnim dniu roboczym drugiego miesiąca poprzedzającego każdy następny kwartał.

Oprocentowanie należne bankowi będzie płacone przez:

- 1) kredytobiorcę – w wysokości 2%;
- 2) Agencję – w pozostałej części.

Do wniosku o udzielenie kredytu bankowego, do którego jest stosowana pomoc, producent rolny będzie obowiązany dołączyć oświadczenie o zagrożeniu utratą płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy.

Pomoc określona w dodawanym § 13zu i § 13zv będzie udzielana podmiotom, którym zagraża utrata płynności finansowej w związku z agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy, dlatego też zostanie notyfikowana Komisji Europejskiej jako zgodna z komunikatem Komisji Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy (2022/C 426/01), a zatem ta pomoc będzie mogła być udzielana od dnia ogłoszenia pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej o zgodności ze wspólnym rynkiem pomocy publicznej określonej w powyższych przepisach.

Wprowadzenie projektowanych przepisów będzie miało wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców prowadzących działalność rolniczą oraz w zakresie transportu zbóż do portów nadbałtyckich. Możliwość uzyskania projektowanej pomocy powinna wpłynąć na poprawę płynności finansowej podmiotów prowadzących działalność rolniczą, a tym samym docelowo na wzrost konkurencyjności tych podmiotów na rynku Unii Europejskiej.

Rozporządzenie jest zgodne z prawem Unii Europejskiej.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych, w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Rozporządzenie nie wymaga przedstawienia organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w trybie § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Projekt rozporządzenia został wpisany do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod nr RD673.